

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«Психолого-правові засади профілактики
булінгу»**

Кафедра юридичної психології

Статус дисципліни
Рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти
Форми здобуття вищої освіти
Мова викладання
Навчальний рік
Форма підсумкового контролю

вибіркова
Другий (магістерський)
Магістр
Заочна
Українська
2025-2026
Екзамен

Прізвище, ім'я, по батькові
науково-педагогічного
працівника, який веде
дисципліну
Науковий ступінь

Воят Людмила Івагівна

Кандидат юридичних наук

Посада

Ст.викладач кафедри юридичної психології
<https://www.naiau.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-yuridichnoyi-psihologiyi/zagalni-vidomosti/sklad-kafedri.html>

Профайл викладача

Контактний телефон

Електронна адреса

prakt-psych@ukr.net

Розклад навчальних занять

Заочні:
(відповідно до окремого графіка
кафедри)

Консультації

Онлайн:
k015@naiau.kiev.ua Пн–

Сторінка дистанційного курсу

Пт з 9:00 до 16:00
<https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>

Стислий опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Психолого-правові засади профілактики булінгу» є підготовка фахівців до професійної діяльності, озброєння їх знаннями щодо виявлення булінгу як соціальної проблеми, розуміння його наслідків, юридико-психологічної кваліфікації булінгу як деструктивного явища, діагностики та основних напрямів роботи щодо його профілактики та усунення булінгу у соціальних групах.
Тривалість	90 годин, 3 кредити ECTS
Форми та методи навчання	Лекції, семінарські, практичні заняття, самостійна робота, консультації
Система поточного контролю	Проводиться на усіх видах аудиторних занять у формі усного, письмового опитування, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, тестування
Система підсумкового контролю	Залік
Перекреkwізити (Prerequisite)	Філософія права, соціологія, юридична деонтологія.
Постреквiзити (Postrequisite)	Кримінальне право, трудове право.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання («hard skills»)

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9. Здатність працювати в команді.
- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
- СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

- ЗК2. Здатність до застосування знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СКЗ. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назва теми	Вид роботи	Завдання самостійної роботи в розрізі теми
Тема 1. Психолого-правова характеристика феномену булінгу	Практичні заняття, самостійна робота	Законспектувати до словника основні поняття дисципліни. Скласти мультимедійну презентацію за темою лекції. Написати доповідь на тему: «Теоретичний аналіз феномену булінгу як особливого виду комунікативної взаємодії»
Тема 2. Психологічні чинники виникнення булінгу в соціальних групах	Лекційні заняття, семінарські заняття, практичні заняття, самостійна робота	Законспектувати до словника основні поняття дисципліни. Скласти мультимедійну презентацію за темою лекції. Написати доповідь на тему: «Сучасні теорії та фактори булінгу»
Тема 3. Діагностика явища булінгу в колективі	Семінарські заняття, практичні заняття, самостійна робота	Законспектувати до словника основні поняття дисципліни. Скласти мультимедійну презентацію за темою лекції. Написати доповідь на тему: «Психодіагностичні методи булінгу»
Тема 4. Психолого-правові механізми попередження булінгу	Лекція, семінарські заняття, практичні заняття, самостійна робота	Законспектувати до словника основні поняття дисципліни. Скласти мультимедійну презентацію за темою лекції. Написати доповідь на тему: «Визначення шляхів боротьби із булінгом серед неповнолітніх (на прикладі зарубіжних країн)»

Основні інформаційні джерела

1. Андрєєнкова В., Мельничук В., Калашник О. Протидія булінгу в закладах освіти: системний підхід : метод. посіб. Київ : Агентство «Україна», 2019. 132 с.

2. Антибулінг : практ. заняття / [Л. В. Береговська, О. С. Данилюк, І. І. Залеська та ін. ; упоряд.: В. С. Легка, О. О. Овчар, Г. М. Семенів]. Київ : Шкільний світ, 2019 152 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : прийнятий 7 груд. 1964 р. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

4. Кримінальний кодекс України : прийнятий 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Texta/laws/show>.
5. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. 102 с.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) : Закон України від 18 груд. 2018 р. № 2657-VIII. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
7. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19 груд. 2017 р. № 1044. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>
8. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід: методичний посібник / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. Київ, 2019. 132 с.
9. Соловійова О.Д., Дубровська Є.В. Методичні рекомендації «Організація роботи з розв'язання проблем насильства у загальноосвітніх навчальних закладах». Київ: ВГО «Жіночий консорціум України», 2016.
10. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному / рівна-рівній» та вирішення конфлікту мирним шляхом у закладах освіти. Київ, 2018. 174 с.
11. Стоп шкільний терор. Особливості цькувань у дитячому віці. Профілактика та протистоянні булінгу. 2017. 84 с.
12. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посібник. Київ, 2018. 56 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://psychped.naiu.kiev.ua/index.php/psychped/main>
2. <http://www.nbuuv.gov.ua/>
3. www.nplu.org
4. <https://mvs.gov.ua/>
5. <https://www.npu.gov.ua/>

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни

Комп'ютер, проєктор.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

1. Політика щодо термінів виконання та перескладання – перескладання заборгованостей проводиться у максимально стислий термін, шляхом виконання усних чи письмових завдань в межах пропущеної теми. Здобувачі, які мають більше трьох заборгованостей, не допускаються до складання підсумкового контролю.

2. Політика щодо академічної доброчесності - згідно з «Положенням про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ» (затверджено Рішенням Вченої ради НАВС від 25 жовтня 2022 р., протокол № 14; уведено в дію Наказом НАВС від 04.11.2022 № 1017).

3. Політика щодо відвідування – відсутність на заняттях здобувачів допускається виключно із поважних причин.

4. Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється із дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ: Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187, Положення про організацію освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ і Положення про регламентацію забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національній академії внутрішніх, затверджених рішеннями Вченої ради Національної академії внутрішніх справ та інших нормативних документів і чинного законодавства.

Оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичування балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%
Сума балів Кількість оцінок X12	Залік	
60	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни:

1. Булінг як соціальна проблема.
2. Феноменологія булінгу (цькування).
3. Психологічні наслідки булінгу.
4. Педагогічні наслідки булінгу.
5. Соціальні наслідки булінгу.
6. Психолого-правова характеристика булінгу в освітньому середовищі.
7. Агресивна поведінка в шкільному віці.

8. Характеристика жертв шкільного насильства.
9. Мобінг як різновид цькування.
10. Кібербулінг як форма використання сучасних засобів комунікації.
11. Фізичний булінг як форма заподіяння тілесних ушкоджень.
12. Психологічний булінг.
13. Сексуальний булінг (дії сексуального характеру).
14. Економічний булінг.
15. Соціальна адаптація підлітків.
16. Соціально-психологічні причини виникнення булінгу.
17. Домашнє насильство як причина виникнення булінгу.
18. Юридіко-психологічна кваліфікація булінгу як деструктивного явища.
19. Особистісні чинники виникнення булінгу.
20. Індикатори розвитку проблем психосоціальної адаптації особистості.
21. Сімейні чинники виникнення булінгу.
22. Вплив референтного оточення на свідомість та поведінку суб'єкта булінгу.
23. Вплив чинників середовища на появу та розвиток явища булінгу.
24. Соціальні чинники виникнення булінгу.
25. Характеристика окремих проявів булінгу в різних соціальних групах.
26. Явище булінгу в загальноосвітній школі.
27. Булінг в інтернатних установах.
28. Характеристика булінгу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
29. Специфіка проявів булінгу в закладах вищої освіти.
30. Діагностичні методики виявлення явища булінгу в колективі.
31. Мета профілактики булінгу.
32. Основні проблеми профілактики булінгу.
33. Налагодження взаємодії з батьками як напрям профілактики булінгу.
34. Юридична відповідальність за булінг-поведінку.
35. Зарубіжна практика притягнення до юридичної відповідальності за булінг-поведінку.
36. Адміністративна відповідальність за булінг-поведінку.
37. Кримінальна відповідальність за булінг-поведінку.
38. Система юридіко-психологічних заходів з профілактики булінгу.
39. Зарубіжні практики щодо запобігання булінгу.
40. Заходи правового виховання, що спрямовані на профілактику правопорушень.
41. Заходи відновного правосуддя.
42. Просвітницько-інформаційна робота серед населення.
43. Проведення тематичних зустрічей та спортивних змагань як форми роботи з підлітками.

44. Соціально-педагогічні методи роботи з підлітками.
45. Виховання ціннісних орієнтацій у дітей.
46. Пропаганда здорового способу життя.
47. Завдання Національної поліції України в профілактиці булінгу.
48. Напрями діяльності Національної поліції України в профілактиці булінгу.
49. Превентивна робота ювенальних поліцейських з дітьми, що перебувають на обліку.
50. Причини агресивної поведінки підлітка.
51. Корекційна робота з булерами як інструмент профілактичної діяльності.
52. Подолання особистісних проблем і конфліктів з оточенням.
53. Дослідження соціальних умов, необхідних для повноцінної життєдіяльності підлітка.
54. Напрями розвитку позитивних особистісних якостей дитини.
55. Засоби інтеграції підлітка до соціально-позитивного середовища.
56. Робота ювенальної поліції з потерпілими від булінгу.
57. Повноваження закладу освіти в сприянні створенню безпечного освітнього середовища та протидії булінгу.
58. Діяльність закладу освіти в протидії булінгу.
59. Захист прав дитини в закладах освіти.
60. Примирення жертви та правопорушника (медіація).

11. Рекомендовані джерела інформації

13. Андрєєнкова В., Мельничук В., Калашник О. Протидія булінгу в закладах освіти: системний підхід : метод. посіб. Київ : Агентство «Україна», 2019. 132 с.
14. Антибулінг : практ. заняття / [Л. В. Береговська, О. С. Данилюк, І. І. Залеська та ін. ; упоряд.: В. С. Легка, О. О. Овчар, Г. М. Семенів]. Київ : Шкільний світ, 2019 152 с.
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення : прийнятий 7 груд. 1964 р. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
16. Кримінальний кодекс України : прийнятий 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Texta/laws/show>.
17. Насильство щодо дітей в Україні: всеукраїнське опитування громадської думки / за ред. С. Павлиш, Т. Журавель. Київ:, вид-во ФОП Клименко, 2015. 146 с.
18. «Не смійся з мене: просвітницько-профілактична програма тренінгових занять»: навчально-методичний посібник для педагогів, практичних психологів та вихователів. Київ, 2013. 100 с.
19. Організація роботи з розв'язання проблем насильства в школі: навчально-методичний посібник. Київ, 2011. 96 с.

20. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: методичний посібник для освітян / За заг. ред. Безпалько О. В. – Київ: ТОВ “К.І.С.”, 2010. 242 с.
21. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. 102 с.
22. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) : Закон України від 18 груд. 2018 р. № 2657-VIII. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
23. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19 груд. 2017 р. № 1044. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>
24. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
25. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід: методичний посібник / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. Київ, 2019. 132 с.
26. Соловійова О.Д., Дубровська Є.В. Методичні рекомендації «Організація роботи з розв’язання проблем насильства у загальноосвітніх навчальних закладах». Київ: ВГО «Жіночий консорціум України», 2016.
27. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному / рівна-рівній» та вирішення конфлікту мирним шляхом у закладах освіти. Київ, 2018. 174 с.
28. Стоп шкільний терор. Особливості цькувань у дитячому віці. Профілактика та протистоянні булінгу. 2017. 84 с.
29. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посібник. Київ, 2018. 56 с.

Інформаційні ресурси вивчення навчальної дисципліни

Науковий журнал Юридична психологія	https://psychped.naiaiu.kiev.ua/index.php/psychped/main
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua/
Національна Парламентська бібліотека України	www.nplu.org
Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України	https://mvs.gov.ua/
Офіційний сайт Національної поліції України	https://www.npu.gov.ua/

Силабус схвалено на засіданні кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ 03 липня 2025 року, протокол №19

Завідувач кафедри

Іван ОХРИМЕНКО

Підпис автора силабусу:

Людмила ВОЯТ